

Vlaams
Parlement

ingediend op **1522** (2017-2018) – Nr. 2
4 april 2018 (2017-2018)

Verslag

namens de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid
uitgebracht door Koen Van den Heuvel

over het ontwerp van decreet

betreffende de vrijwillige samenvoeging
van de gemeenten Puurs en Sint-Amands
en tot wijziging van de bijlage
bij het decreet van 5 juli 2002
tot vaststelling van de regels
inzake de dotatie en de verdeling
van het Vlaams Gemeentefonds
en de bijlage bij het Lokaal en
Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011

Samenstelling van de Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid:

Voorzitter: Mercedes Van Volcem.

Vaste leden:

Sofie Joosen, Bert Maertens, Marius Meremans, Willy Segers, Nadia Sminate, Peter Wouters;
Bart Dochy, Michel Doomst, Ward Kennes, Koen Van den Heuvel;
Marnic De Meulemeester, Mercedes Van Volcem;
Kurt De Loor, Els Robeyns;
Ingrid Pira.

Plaatsvervangers:

Björn Anseeuw, Paul Cordy, Andries Gryffroy, Lies Jans, Kris Van Dijck, Karim Van Overmeire;
Jan Durnez, Martine Fournier, Katrien Partyka, Joris Poschet;
Lydia Peeters, Bart Somers;
Jan Bertels, Yasmine Kherbache;
Bart Caron.

Toegevoegde leden:

Chris Janssens;
Christian Van Eyken.

Documenten in het dossier:

1522 (2017-2018) – Nr. 1: Ontwerp van decreet

INHOUD

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding	4
2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden	6
3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans.....	7
4. Stemmingen.....	8
Gebruikte afkortingen.....	9

De Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur, Inburgering en Stedenbeleid besprak op 27 maart 2018 het ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Puurs en Sint-Amands en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011.

In samenhang met dit ontwerp van decreet werden tevens volgende ontwerpen van decreet behandeld:

- ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Aalter en Knesselare en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1521/1);
- ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Kruishoutem en Zingem en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1523/1);
- ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1524/1);
- ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Lovendegem, Waarschoot en Zomergem en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1525/1);
- ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Neerpelt en Overpelt en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1526/1);
- ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Deinze en Nevele en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011 (*Parl.St.* VI.Parl. 2017-18, nr. 1527/1).

1. Toelichting door Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding

Minister *Liesbeth Homans* dankt vooreerst de burgemeesters van de betrokken gemeenten die de voorliggende fusies mede hebben mogelijk gemaakt. Bovendien dankt zij het Agentschap Binnenlands Bestuur voor de begeleiding van de verschillende fusieprocessen.

De minister brengt in herinnering dat het beleid van deze Vlaamse Regering inzake fusies van gemeenten gericht is op het stimuleren van vrijwillige (en dus geen verplichte) fusies. De aangeboden stimulans voor de gemeenten die per 1 januari 2019 fuseren, is in eerste instantie een schuldvermindering a rato van 500 euro per inwoner. Verder is er de mogelijkheid om de drastische verminde-

ring van het aantal uitvoerende mandatarissen te beperken gedurende de eerste twee legislaturen na de fusie (mogelijkheid tot twee schepenen meer tijdens de eerste legislatuur en een schepen meer tijdens de tweede legislatuur). Tot slot is er de ondersteuning door het Agentschap Binnenlands Bestuur.

De minister is van oordeel dat het gevoerde beleid wel degelijk succes heeft gekend. Tegen de verwachting in zijn vijftien gemeenten in een samenvoegings-traject gestapt, voor in totaal zeven fusieoperaties. Zij is ervan overtuigd dat de bestuurskracht van de nieuwe fusiegemeenten zal toenemen, wat uiteindelijk de bedoeling moet zijn.

De zeven fusietrajecten zijn:

- Meeuwen-Gruitrode en Opglabbeek die 'Oudsbergen' worden en de spits hebben afgebeten door als eerste het 'fusietaboe' te doorbreken;
- Aalter en Knesselare die 'Aalter' worden;
- Kruishoutem en Zingem die 'Kruisem' worden;
- Puurs en Sint-Amands die 'Puurs-Sint-Amands' worden;
- Overpelt en Neerpelt die 'Pelt' worden;
- Deinze en Nevele die 'Deinze' worden;
- Lovendegem, Waarschoot en Zomergem die 'Lievegem' worden.

De te volgen procedure ligt vast in het decreet van 24 juni 2016 op de vrijwillige samenvoeging van gemeenten. Elk van de betrokken vijftien gemeenteraden heeft in de loop van 2017 zowel de principiële als de definitieve beslissing tot fusie genomen en kenbaar gemaakt aan de Vlaamse Regering. De Vlaamse Regering heeft voor elk van de fusieoperaties een specifiek samenvoegings-decreet goedgekeurd, zoals het algemene Fusiedecreet voorschrijft. Nu liggen de zeven specifieke ontwerpen van samenvoegingsdecreet voor in het Vlaams Parlement, dat het laatste woord heeft inzake de begrenzingen van gemeenten.

Naar inhoud zijn de zeven voorliggende ontwerpen van decreet identiek. In de artikelen 2 en 3 worden de naam en de buitengrenzen van de nieuwe gemeente vastgelegd. Artikel 4 bepaalt dat de lokale verkiezingen van 14 oktober 2018 plaatsvinden voor de nieuwe gemeenten. De artikelen 5 en 6 bepalen de termijnen waarbinnen de nieuwe gemeente en het OCMW hun verplichtingen moeten nakomen inzake het bodemonderzoek voor risicogronden (een bevoegdheid van minister Joke Schauvliege). Artikel 7 bepaalt dat het bedrag van de bijkomende dotatie uit het Gemeentefonds (de voormalige sectorale subsidies) van de nieuwe gemeente de som is van de bedragen van de voormalige gemeenten. Artikel 8 tot slot bepaalt in welke kiesomschrijving voor de provinciale verkiezingen de nieuwe gemeente valt.

De minister is verheugd om deze ontwerpen van samenvoegingsdecreet hier te kunnen voorleggen. Dit is het einde van het regelgevende proces voor deze fusies, maar ongetwijfeld niet het einde van het fusieverhaal in Vlaanderen. Lokaal is men de fusieoperaties met hart en ziel aan het voorbereiden. ABB heeft een speciaal 'fusieteam' dat de lokale besturen ondersteunt. Een fusiedraaiboek is consulteerbaar op de ABB-webstek en vertegenwoordigers van ABB staan in permanent contact met de lokale administraties om samen de zaken vlot te laten verlopen.

Heel wat functionele regelgeving en administratieve praktijken moeten worden aangepast. Binnen de Vlaams overheid zijn door alle administraties impactanalyses gemaakt met betrekking tot de fusies. Regelgeving die moet worden aangepast, zal ook worden aangepast. In diverse domeinen worden hierover decretale regelingen voorbereid, bijvoorbeeld in de sectoren Wonen en Ruimte. Eenzelfde impactanalyse is gemaakt door de federale overheid. Administratief wordt dit project begeleid door een Vlaams-federale werkgroep. Coördinerend

minister Jan Jambon heeft bij zijn collega's aangedrongen op een tijdige aanpassing van regelgeving en administratieve praktijken.

2. Vragen en opmerkingen van de commissieleden

Nadia Sminate feliciteert de betrokken gemeenten en hun burgemeesters en ook de bevoegde minister. Zij herinnert aan de kritieken en het wantrouwen die er aanvankelijk waren, maar nu ligt er een mooi resultaat voor.

Michel Doomst bevestigt dat er opmerkelijke resultaten op tafel liggen. Het is hem opgevallen dat heel wat van de samen te voegen gemeenten een CD&V-stempel dragen. Heeft de minister weet van gemeenten die gesprekken zijn opgestart maar waar de fusie net niet gelukt is? Wat kan de reden zijn dat het in de voorliggende zeven gevallen wel gelukt is? In welke mate heeft de wortel van de financiële bonus gewerkt? Hoe zit het met die bonus na 2018? Heeft de minister een overzicht van wat er de laatste vijf jaar aan intergemeentelijke initiatieven is gegroeid?

Koen Van den Heuvel merkt op dat de vorige grote fusieoperatie al ruim 35 jaar achter ons ligt. Nu liggen zeven fusieprojecten voor maar wellicht zullen er de komende jaren nog een aantal volgen. De minister heeft die hoop ook uitgedrukt.

De spreker steunt het fusieverhaal. Hij noemt zich een communalist en vindt dat de lokale besturen goed geplaatst zijn om een aantal actuele problemen inzake integratie, duurzame ontwikkeling, mobiliteit, onderwijs en betaalbaar wonen aan te pakken. Ook inzake zorgbuurten en vrijetijdsinfrastructuur kunnen de lokale besturen een grote verantwoordelijkheid opnemen. Hoe sterker de lokale besturen zijn, hoe beter zij op de hedendaagse uitdagingen kunnen inspelen. Hiervoor zijn een zekere schaal en capaciteit nodig, wat echter niet betekent dat men naar mastodontfusies moet evolueren.

De gemeente Puurs is een tijdje geleden fusiegesprekken gestart met de naburige gemeente Sint-Amands. Terugblikkend was het parcours aanvankelijk misschien wat hobbelig, maar uit een enquête is gebleken dat het draagvlak voor de fusie globaal goed zit, al zijn er wat verschillen tussen de deelgemeentes.

Koen Van den Heuvel vindt het belangrijk dat het om vrijwillige fusies gaat. Enerzijds wordt een financiële bonus als incentive gegeven. Die bonus alleen is wel niet bepalend geweest voor de fusiebeslissing, maar het is zeker een goed duwtje in de rug gebleken. Er is ook een zeer goede ondersteuning geweest vanuit de administratie. Alle vragen werden op korte termijn en voortreffelijk beantwoord. Tot slot zijn ook de garanties voor het personeel erg belangrijk. In Puurs-Sint-Amands wordt nu met een grote betrokkenheid van het personeel een nieuw organogram uitgetekend. Er is veel goodwill aanwezig en het personeel van beide gemeenten is als het ware aan het aftellen om samen de schouders onder de fusiegemeente te zetten.

De spreker noemt het resultaat van het beleid inzake de vrijwillige fusies historisch. Enkele jaren geleden had men niet verwacht dat er vijftien gemeenten bij betrokken zouden zijn. Het zou goed zijn om te bekijken hoe men het fusieproces ook na 2019 verder kan begeleiden. Allicht zijn er nog heel wat lokale besturen die een fusie overwegen. Men laat ze best zelf daartoe het initiatief nemen. Een financiële incentive om een quick win te behalen, valt aan te bevelen. De betrokken lokale besturen hebben bijvoorbeeld een belastingvermindering kunnen koppelen aan de fusieoperatie.

Het allerbelangrijkste van de fusies is echter de dienstverlening en het op maat kunnen inspelen op nieuwe beleidsuitdagingen. Men verwacht vandaag terecht meer van de lokale besturen dan dertig of veertig jaar geleden. Men verwacht een goede cultuur- en vrijetijdsinfrastructuur, integratiemogelijkheden, goed onderwijs, veilige fietsinfrastructuur, activering van werklozen enzovoort. Een gemeente moet meer doen dan een bouwvergunning afleveren. Het gaat om het bieden van levenskwaliteit aan de inwoners en daarvoor is een zekere schaal noodzakelijk.

Tot besluit feliciteert de spreker de minister met de zeven fusietrajecten waardoor Vlaanderen afgerond nog 300 gemeenten zal tellen. CD&V zal het ontwerp van decreet met veel overtuiging steunen en hoopt dat de oefening ook na 2019 onder dezelfde omgevingsvoorwaarden kan worden verdergezet.

Ingrid Pira zegt dat Groen de voorliggende ontwerpen van decreet zal steunen. De spreker is absoluut voorstander van fusies met het oog op een versterking van de bestuurskracht. Op termijn ziet zij wel meer in een evolutie naar stads- en streekgewesten.

3. Antwoorden van minister Liesbeth Homans

Minister *Liesbeth Homans* heeft weet van een tiental gemeenten die interesse toonden voor een fusie zonder dat het proces van definitieve goedkeuring afgerond geraakte vóór de deadline van 31 december 2017. Mogelijk zullen die gemeenten tijdens de volgende legislatuur nog interesse hebben. Het is evenwel aan de volgende Vlaamse Regering om te bepalen hoe het verder moet met het fusiebeleid.

De minister maakt nog melding van een lopend onderzoek aan de UGent om de exacte drijfveren van de fusies te onderzoeken.

Michel Doomst pleitte voor meer samenwerking tussen gemeenten, los van de fusies. De minister zegt dat er ook op dat vlak beweging is. Zo is er in de energiesector meer stroomlijning van de samenwerking: het aantal financierings-intercommunales is recent verminderd. Zij heeft zich steeds voorstander van intergemeentelijke samenwerking getoond, ook al is die recent in een kwaad daglicht komen te staan. Men mag echter het kind niet met het badwater weggoien.

De minister kan voor de vuist niet zeggen hoeveel intergemeentelijke samenwerkingsverbanden er de laatste jaren zijn bijgekomen. Zij bevestigt wel dat er veel intergemeentelijke samenwerkingsverbanden inzake Wonen zijn opgericht, bijvoorbeeld voor het uitbaten van een Woonwinkel. Men kan ook meer samenwerking zien tussen OCMW's met betrekking tot het ouderenbeleid door de oprichting van OCMW-verenigingen. Er is dus zeker ook sprake van meer en betere samenwerking tussen steden en gemeenten, los van het fusieverhaal.

4. Stemmingen

De artikelen 1 tot en met 9 en het geheel van het ontwerp van decreet betreffende de vrijwillige samenvoeging van de gemeenten Puurs en Sint-Amands en tot wijziging van de bijlage bij het decreet van 5 juli 2002 tot vaststelling van de regels inzake de dotatie en de verdeling van het Vlaams Gemeentefonds en de bijlage bij het Lokaal en Provinciaal Kiesdecreet van 8 juli 2011, worden eenparig aangenomen met 12 stemmen.

Bert MAERTENS,
waarnemend voorzitter

Koen VAN DEN HEUVEL,
verslaggever

Gebruikte afkortingen

ABB Agentschap Binnenlands Bestuur
OCMW Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn
UGent Universiteit Gent